

1000 otázok a odpovedí o včelách

VČELIA PAŠA – NEKTÁR A KVETY

245. Aká je medná výťažnosť lúk?

Medná výťažnosť lúk závisí od pomeru bôbovitých rastlín ku trávam. Na trvalých lúčkach, ktoré obsahujú v poraste najviac 15 % datelinovín, je mednatosť 8 až 20 kg z 1 ha. Na dočasných lúčkach s 35 – 50 % zastúpením datelinovín je 20 – 30 kg z 1 ha.

246. Ktoré dreviny poskytujú peľ i nektár v predjarí?

Najviac peľu i nektáru v predjarí poskytujú rakyty. Liesky a jelša poskytujú iba peľ, ktorý sa však využije iba v rokoch s priaznivým počasím v čase ich kvitnutia. Hojné peľovanie rakýt umožňuje intenzívne rozrastanie sa plodu v období, keď je rast včelstiev veľmi potrebný pre hospodárne využitie neskoršej znášky z agátu, repky, lípy a tak ďalej.

247. Aký význam pre včely majú ovocné dreviny?

Množstvo peľu a sladiny, ktoré poskytujú niektoré ovocné dreviny včelám, najlepšie vidieť z pripojeného prehľadu (podľa Jacobyho), kde čísla 1 – 4 vyjadrujú množstvo peľu a nektáru (1 – málo, 2 – priemerne, 3 – veľa, 4 – veľmi veľa);

	Nektár	Peľ
Egreš	4	2
Ríbezľa	3	1
Čerešňa	3	2
Višňa	3	2
Slivka	3	2
Jabloň	3	4
Hruška	2	3
Malina	4	3
Čierna ríbezľa	3	1
Marhuľa	1	3

Mednatosť ovocných druhov je podľa Maurena nasledovná: višne 54,15 kg, čerešne 14,43 kg, slivky 18,7 kg, hrušky 0,75 kg.

Med z ovocných stromov je svetložltý až žltohnedý a vyznačuje sa vysokým obsahom fruktózy. Má jemnú arómu pochádzajúcu od éterických olejov.

248. Vytvára douglaska medovicu?

Douglaska je strom podobný našej jedli, ale má jemnejšie ihličie. Pochádza zo Sev.

Ameriky. V poslednom čase sa začína v širšom meradle pestovať aj u nás. Zo včelárskeho hľadiska panuje predstava, že stromy dovezené z cudzích kontinentov neposkytujú medovicu, lebo chýbajú vošky, ktoré sú pre tvorbu medovice nevyhnutné. V severnom Porýnsku v lete r. 1960 však zistili, že douglasky výdatne poskytujú medovicu. Pretože sa táto záležitosť dotýka aj nás, treba zistiť, aký druh vošiek je potrebný pre tvorbu medovice a aké mravce douglasky navštevujú.

249. Na čo možno vo včelárstve využiť medovku lekársku?

Medovku lekársku (*Mellisa officinalis* L.) je pyskatá rastlina pochádzajúca z južnej Európy. U nás sa pestuje ako nektarodajná a liečivá rastlina. Z medovky sa vyrába melisový olej, ktorý je oddávna známy prítazlivým pôsobením na včely. Preto sa používa na zabránenie boja medzi včelstvami pri spájaní včelstiev, ako aj pri zosilňovaní včelstiev plodovými plástmi so včelami z iných včelstiev. Podobný účinok ako melisový olej má aj vloženie byle tejto rastliny, prípadne byle jablčníka obyčajného (*Marrubium vulgare* L.) do úľa.

250. Ktoré rastliny môžu byť v čase kvitnutia pre včely nebezpečné?

V čase kvitnutia môžu byť pre včely nebezpečné:

- ✓ rastliny, ktorých kvety sa stávajú pre včely pascami. Sú to: mak východný (*Papaver orientalis* L.), mak siaty (*Papaver somniferum* L.), papulky (*Antirrhinoidale*), púpalka dvojročná (*Oenothera biennis* L.). Včely zostávajú v kvetoch cez noc uzavreté a hynú buď zimou, hladom alebo omámením. Aj kvety striebrolistých líp sú

omamujúce, a preto pod týmito lipami nachádzame v čase kvitnutia mnoho včiel omámených. Korunné lístky trojpuka drsného (*Deutzia scabra* S. Z.) po odkvitnutí zostávajú visieť na tenkých vláknach podobných pavučine, v ktorých včely pri nálete uviaznu. Preto kvety tohto krika treba ráno postriekať vodou, aby listy aj s vláknami odpadli.

- ✓ rastliny, ktorých znáška spôsobuje oslabenie včelstiev. Sú to rastliny poskytujúce medovicu ako aj pohánka a vres. pri zbere potravy z týchto kultúr je včelí organizmus veľmi zafažený, upracovaný až k smrti, takže včely predčasne hynú a včelstvá slabnú.
- ✓ rastliny vylučujúce jedovaté šťavy (ľulkovec zlomocný, jesienka, náprstník červený, náprstník hlinitožltý) alebo jedovatý peľ (pluzgiernikovitité rastliny obsahujú jedovatú látku anemol, ktorá vyvoláva tzv. bettlešskú chorobu).
- ✓ rastliny, ktoré majú v kvetoch hroty, háčiky alebo lepkavé látky, na ktorých sa včely zraňujú a natrhávajú si krídla. Sú to: nevädza, bodliaky, pichliače.

251. Je vôňa kvetov lípy striebrolistej pre včely jedovatá?

Lipa striebrolistá svojou omamnou vôňou pôsobí nepriaznivo na včely. V strednom Nemecku pozorovali dokonca hynutie včiel pod rozkvitnutými lipami. Zaujímavé však bolo, že v severnom Nemecku tento úkaz nikdy nepozorovali. Na základe toho sa usudzuje, že medzi toxickým účinkom vône striebrolistých líp a podnebním je určitá súvislosť. Autor tiež pozoroval omamné účinky týchto kvetov na včely v žilinskom stromoradi striebrolistých líp. Včely spadnuté pod stromami pôsobili dojmom únavy a až po niekoľkominútovom odpočinku odletovali.

